

Sygn. akt III APa 49/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Zbigniew Gwizdak SSO del. Maria Pierzycka - Pająk
Protokolant	Beata Przewoźny

przy udziale Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów oraz Komisji Nadzoru Audytowego

po rozpoznaniu sprawy obwinionej, biegłej rewident K. W.

w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej członka samorządu zawodowego

na skutek odwołania Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów oraz Komisji Nadzoru Audytowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 20 maja 2014 r. sygn. akt VIII P 56/12

uchyla w całości zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

/-/ SSA Z.Gwizdak /-/ SSA M.Procek /-/ SSO del. M.Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III APa 49/14

UZASADNIENIE

Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny w dniu 17 maja 2012r. złożył do Krajowego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów w W. wniosek o ukaranie obwinionej K. W. za przewinienie dyscyplinarne. Jako podstawę prawną wniosku wskazał przepis art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649 i z 2010r. Nr 182

poz. 1228).

We wniosku domagał się ukarania K. W. za to, że badając sprawozdanie finansowe Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...)

w W. za 2010r., dopuściła się popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na wydaniu w dniu 6 czerwca 2011r. opinii z zastrzeżeniem bez wyliczenia skutków finansowych, co stanowiło naruszenie Krajowych Standardów Rewizji Finansowej (dalej jako KSRF) nr 1, pkt 66.

W odpowiedzi na wniosek o ukaranie biegła rewident K. W. wniosła o uniewinnienie.

Orzeczeniem Krajowego Sądu Dyscyplinarnego - Krajowej Izby Biegłych Rewidentów z dnia 5 września 2012r. obwiniona została w punkcie 1 uniewinniona

od popełnienia czynu polegającego na tym, iż badając sprawozdanie finansowe Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w W. za 2010r. dopuściła się przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na wydaniu w dniu 6 czerwca 2011r. opinii

z zastrzeżeniem bez wyliczenia skutków finansowych, co stanowiło naruszenie Krajowych Standardów Rewizyjnych nr 66.

W uzasadnieniu wskazano, iż obwiniona naruszyła przepisy Krajowych Standardów Rewizyjnych nr 66 pkt 1, jednakże czyn, którego się dopuściła obwiniona nie polegał

na niewyliczeniu skutków finansowych. Zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, obwiniona wydała opinię niewłaściwego rodzaju i nie ujawniła w niej faktu ewentualnego poważnego zagrożenia kontynuacji przez jednostkę, tj. naruszyła pkt 69 i pkt 66 KSRF normy nr 1.

Odwołanie od powyższego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego wniósł Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny Krajowej Izby Biegłych Rewidentów w W., zarzucając Sądowi Dyscyplinarnemu obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 399 § 1 k.p.k. w zw. z art. 46 i 39 ustawy z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (dalej jako u.b.r.), poprzez niezastosowanie

art. 399 k.p.k. i niewłaściwe niezastosowanie art. 39 u.b.r., domagał się ukarania K. W. karą nagany, ewentualnie uchylenia orzeczenia i przekazania do ponownego rozpoznania.

Motywuując swoje odwołanie, Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny podniósł,

iż przedmiotem postępowania dyscyplinarnego było popełnienie przez obwinioną przewinienia dyscyplinarnego polegającego na wydaniu niewłaściwie sformułowanej

opinii. Zatem, niewydanie opinii negatywnej nie może być traktowane jako nowe (inne) przewinienie dyscyplinarne.

Tak więc, w ocenie odwołującego, Sąd Dyscyplinarny

nie wykorzystał normy art. 399 § 1 k.p.k., mimo, iż wystąpiły przesłanki do jego zastosowania. Ponadto, Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny zauważył, iż Sąd Dyscyplinarny nie stwierdził z jakich powodów uznał, że obwiniona nie jest winna zarzucanego jej czynu.

Odwołanie wniosła także obwiniona K. W., zarzucając obrazę przepisu art. 424 k.p.k. i art. 14 k.p.k. w zw. z art. 39 u.b.r., poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie w uzasadnieniu, przekroczenie wskazanego w nim zakresu uzasadnienia oraz naruszenie

w nim praw i szkodenie interesom obwinionej, poprzez stwierdzenie, iż obwiniona dopuściła się w ramach tego samego stanu faktycznego przy innej interpretacji przepisów przez Krajowy Sąd Dyscyplinarny - naruszeń pkt 66 i 69 KSRF nr 1, w sytuacji, gdy zarzuty te

nie były objęte przedmiotem wniosku o ukaranie, a co za tym idzie i postępowaniem

w sprawie. Nadto zarzuciła naruszenie powyższych przepisów, poprzez wskazanie,

że zachodzi oczywista konieczność wszczęcia i przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko obwinionej, co do tego samego zdarzenia faktycznego,

które zostało opisane we wniosku o ukaranie, powołując się na przepis art. 39 u.b.r., mający zastosowanie jedynie w przypadku ujawnienia się w toku postępowania nowego przewinienia.

Powołując się na powyższe zarzuty, obwiniona wniosła o zmianę uzasadnienia orzeczenia, poprzez wyeliminowanie jego fragmentu od słów - „w ocenie Sądu kluczowy do rozstrzygnięcia”, do słów - „obwiniona nie wyraziła jednak zgody na rozpatrywanie innych czynów poza tymi określonymi we wniosku o ukaranie z dnia 17 maja 2012r. (k. 140-143)”.

Przedstawiciel Krajowego Nadzoru Audytowego poparł odwołanie Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów w W..

Wyrokiem z dnia 20 maja 2014r., sygn. akt VIII P 56/12, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach z odwołania Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów w W. - utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie (pkt 1). Natomiast z odwołania obwinionej - zmienił uzasadnienie zaskarżonego wyroku, poprzez wyeliminowanie z jego treści fragmentu od słów

„w ocenie Sądu kluczowy dla rozstrzygnięcia” do słów „obwiniona nie wyraziła jednak zgody na rozpatrywanie innych czynów poza tymi które określono we wniosku o ukaranie z dnia 17 maja 2012r. (k. 140-143)” (pkt 2).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności odniósł się do odwołania Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Biegłych Rewidentów w W., uznając je za nieuzasadnione.

Sąd ten, powołując się na art. 41 ust. 1 u.b.r. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013r. (sygn. akt I KZP 18/12), wskazał, że w postępowaniu odwoławczym od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego przed Sądem Okręgowym - Sądem Pracy znajdują zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania karnego, Działu IX - Postępowanie Odwoławcze - Rozdział 48.

Dalej Sąd I instancji, przytaczając treść art. 433 § 1 k.p.k., podkreślił, że granice zaskarżenia na skutek wniesionego przez Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego odwołania - określają również podniesione przez niego zarzuty odwoławcze.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w sprawie toczącej się przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym nie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego, mającego wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 399 § 1 k.p.k. w zw. z art. 46 i 39 u.b.r., poprzez niezastosowanie art. 399 k.p.k. i niewłaściwe zastosowanie art. 39 u.b.r.

Sąd ten wskazał, że Sąd Dyscyplinarny, rozstrzygając w granicach określonych wnioskiem o ukaranie, uznał jednakże, iż obwiniona naruszyła swoim zachowaniem inne standardy, niż zarzucane jej we wniosku o ukaranie, a to pkt 69 i 66 KSRF nr 1, a nie jedynie pkt 66. Jednakże nie dokonał w tym zakresie zmiany kwalifikacji prawnej, zgodnie z art. 399 § 1 k.p.k., sugerując wszczęcie w tym zakresie nowego postępowania dyscyplinarnego. Wobec czego, Sąd I instancji uznał, że nie doszło do naruszenia przez Krajowy Sąd Dyscyplinarny przepisu art. 39 ustawy z dnia 7 maja 2009r. o biegłych rewidentach, bowiem nie pojawiło się nowe przewinienie zarzucane obwinionej, co do którego Rzecznik Dyscyplinarny (uzyskując zgodę obwinionej), mógłby złożyć wniosek o ukaranie w zakresie szerszym, niż w pierwotnym wniosku o ukaranie. I faktycznie, Rzecznik Dyscyplinarny nie złożył wniosku w trybie przepisu art. 39 u.b.r.

W tej sytuacji, Sąd Okręgowy, mając na uwadze tak sformułowany zarzut odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego, uznał, że bezprzedmiotowym było przeprowadzenie postępowania dowodowego. Zauważył także, iż w świetle treści zgłoszonego zarzutu,

błędnie sformułowano wniosek w przedmiocie ukarania obwinionej, bowiem przy tak sformuowanym zarzucie odwołania, Sąd Okręgowy mógłby jedynie sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że Sąd Dyscyplinarny naruszył przepis art. 399 § 1 k.p.k., bowiem - zdaniem Sądu Okręgowego - postawiony obwinionej zarzut we wniosku o ukaranie, nie wyczerpuje jednocześnie standardu nr 66 i 69 KSRF nr 1. Faktycznie chodzi o nieprawidłowo wydaną opinię. Jednak we wniosku o ukaranie nie zarzucono obwinionej, iż sporządziła opinię z zastrzeżeniem, kiedy powinna być wydana opinia negatywna, ale zarzucono, iż wydając opinię z zastrzeżeniem nie wyliczyła skutków finansowych. Natomiast pkt 69 KSRF nr 1 określa konkretne sytuacje warunkujące wydanie opinii z zastrzeżeniem lub negatywnej.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy, na mocy art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 u.b.r., z odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Natomiast, przechodząc do oceny zasadności odwołania obwinionej, Sąd Okręgowy uznał je za uzasadnione.

Powołując się na art. 424 k.p.k. i art. 425 § 2 zd. II k.p.k., Sąd Okręgowy stwierdził, że część uzasadnienia od słów - „w ocenie Sądu kluczowy do rozstrzygnięcia”, do słów - „obwiniona nie wyraziła jednak zgody na rozpatrywanie innych czynów poza tymi określonymi we wniosku o ukaranie z dnia 17 maja 2012r. (k.140-143)” wykraczało poza ramy treści uzasadnienia określone art. 424 k.p.k. Zakwestionowana cześć uzasadnienia nie dotyczy - zdaniem Sądu I instancji - okoliczności faktycznych stanowiących podstawy orzeczenia, ani też nie zmierza do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku.

Wobec powyższego, Sąd ten, na mocy art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 u.b.r i art. 424 k.p.k., z odwołania obwinionej zmienił uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia w zakresie, jak w punkcie 2 sentencji wyroku.

Apelacje od powyższego wyroku wniosła Komisja Nadzoru Audytowego oraz Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny Krajowej Izby Biegłych Rewidentów.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości na niekorzyść obwinionej, Komisja Nadzoru Audytowego zarzuciła mu obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj:

1. art. 457 § 3 k.p.k., w taki sposób, że:

- uzasadnienie zaskarżonego wyroku oparte zostało na ustaleniach przyjętych przez Krajowy Sąd Dyscyplinarny (dalej także KSD), w sytuacji, gdy ustalenia te zostały jednocześnie wyeliminowane z uzasadnienia orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego,

- uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia sporządzone zostało niestarannie, co wyraża się

w błędach literowych i niedokończonym zdaniu,

- uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera treści wzajemnie sprzeczne, wyrażające się w jednoczesnym przyjęciu, że w ocenie Sądu Okręgowego, Krajowy Sąd Dyscyplinarny nie dopuścił się naruszenia art. 399 k.p.k. (str. 5 uzasadnienia)

i przyjęciu, że Sąd ten dopuścił się naruszenia tego przepisu (str. 7 uzasadnienia),

- pomimo przyjęcia, że Krajowy Sąd Dyscyplinarny dopuścił się naruszenia art. 399 k.p.k., jednocześnie orzekł o utrzymaniu w mocy zaskarżonego orzeczenia, co świadczy o sprzeczności pomiędzy treścią rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 wyroku z jego uzasadnieniem, które to uchybienia mogą uniemożliwić instancyjną kontrolę dokonywaną przez Sąd Apelacyjny;

2. art. 438 § 1 pkt 2 k.p.k. w taki sposób, że stwierdzając, że Krajowy Sąd Dyscyplinarny dopuścił się naruszenia art. 399 § 1 k.p.k., nie uchylił zaskarżonego orzeczenia KSD.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gliwicach.

Natomiast Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, zarzucił mu mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu za podstawę wydanego orzeczenia wyłącznie wyjaśnień złożonych przez K. W., pominięciu przedłożonej przez biegłego sądowego opinii prawnej oraz pominięciu i nieuwzględnieniu pozostałych okoliczności sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego według przypisanych norm.

W odpowiedzi na powyższe apelacje, obwiniona wniosła o odrzucenie apelacji Komisji Nadzoru Audytowego oraz oddalenie apelacji Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby Biegłych Rewidentów i utrzymanie w mocy wyroku Sądu Okręgowego oraz zasądzenie na rzecz obwinionej kosztów obrony w postępowaniu odwoławczym.

Obwiniona zakwestionowała prawo Komisji Nadzoru Audytowego do wniesienia apelacji. Zwróciła także uwagę, że apelujący, pomimo wskazania, iż zaskarżają wyrok Sądu Okręgowego w całości, to jednak nie sformułowali ani jednego zarzutu odnośnie pkt 2 zaskarżonego wyroku, co zdaniem obwinionej należy uznać, że określenie zakresu zaskarżenia przez wskazanie całości wyroku jest pozorne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje okazały się zasadne z uwagi na naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania w zakresie mogącym mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Oceniając - kwestionowane przez obwinioną - prawo Komisji Nadzoru Audytowego do wniesienia apelacji, należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż rozpoznanie odwołania od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego jest sprawą dotyczącą postępowania dyscyplinarnego w rozumieniu art. 46 u.b.r., zaś postępowanie odwoławcze przed sądem jest - w stanie prawnym obecnie obowiązującym - wprost instancyjną kontynuacją postępowania dyscyplinarnego i rozstrzyga ostatecznie w przedmiocie tej właśnie, tj. dyscyplinarnej, odpowiedzialności (tak w uzasadnieniu cytowanej uchwały SN z dnia 24 stycznia 2013r.,

I KZP 18/12). Przedstawione wyżej założenie skutkuje wnioskiem, iż dyspozycja normy art. 32 ust. 1 u.b.r., odnosi się również do pozycji procesowej Komisji Nadzoru Audytowego w tej części postępowania dyscyplinarnego, która toczy się przed sądami powszechnymi (pierwszej i drugiej instancji).

Zatem, odnosząc się do zarzutów apelacji, podnieść należy, iż - wobec utrwalonych poglądów orzecznictwa - obowiązkiem sądu przed wydaniem wyroku uniewinniającego, jest zawsze rozważenie, czy w ramach skargi oskarżyciela, a więc w granicach zdarzenia faktycznego objętego zarzutem oskarżenia, nie można dokonać subsumcji czynu objętego skargą pod inny przepis ustawy karnej (por. wyrok SN z dnia 8 stycznia 2001r., IV KKN 562/00, z dnia 5 września 2006r., IV KK 194/06). Dopiero jednoznaczne stwierdzenie, że subsumcja taka nie jest możliwa uprawnia sąd do wydania orzeczenia uwalniającego oskarżonego od odpowiedzialności karnej. Przedstawione wyżej tezy odnieść należy - do poddanego analizie - postępowania dyscyplinarnego, którym objęta została obwiniona.

Pamiętać przy tym należy, iż jedną z podstawowych zasad procedury karnej jest zasada skargowości określona w art. 14 § 1 k.p.k., zakreślająca ramy postępowania sądowego i skutkująca przy tym z określonymi konsekwencjami procesowymi (art. 399 § 1 k.p.k.

lub art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.).

Jedną z takich konsekwencji jest - opisana w treści art. 399 k.p.k. - instytucja zmiany kwalifikacji prawnej czynu, w granicach oskarżenia. Dopuszczalne jest zatem inne określenie czynu i przyjęcie innej, niż w zarzucie kwalifikacji prawnej nowo przypisanego czynu, jednakże nowo opisany czyn musi mieścić się w granicach wyznaczonych wyłącznie przez takie zdarzenie faktyczne, jakie oskarżyciel ujął w opisie zarzucanego oskarżonemu czynu.

Odnosząc opisaną normę do reguł ocenianego postępowania dyscyplinarnego nie może umknąć uwadze fakt, że zarówno w uzasadnieniu tego orzeczenia Sądu Okręgowego, jak i poprzedzającego go orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego, sama problematyka tożsamości czynu nie została w ogóle poddana analizie przez pryzmat podniesionego w odwołaniu Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego w tym zakresie zarzutu.

Kryteria tożsamości czynów nie zostały zdefiniowane w ustawie, jednakże zarówno doktryna, jak i judykatura wypracowały bogate stanowisko w tej kwestii, a jego skrótowa analiza jest niezbędna w realiach niniejszej sprawy dla prawidłowej oceny zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W doktrynie przyjmuje się, że granice oskarżenia są utrzymane wówczas, gdy czyn przypisany w wyroku, mimo zmienionej kwalifikacji prawnej, dotyczy tego samego zdarzenia historycznego, które stanowiło podstawę zarzutu określonego w akcie oskarżenia, przy czym, kryteria tożsamości wyznacza zdarzenie faktyczne opisane w akcie oskarżenia, a nie każdy element tego opisu (Kodeks postępowania karnego. Komentarz pod red. D. Świeckiego, LexisNexis, Warszawa 2013, tom. II, s. 225 i nast.). W orzecznictwie przyjmuje się, że ramy tożsamości „zdarzenia historycznego” wyznaczają takie elementy, jak identyczność przedmiotu zamachu, identyczność kręgu podmiotów oskarżonych o udział w zdarzeniu, a z reguły także tożsamość określenia jego czasu i miejsca (wyrok SN z 23 września 1994r., OSNKW 1995, nr 1, poz. 9).

W konsekwencji, wyznacznikami zachowania tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego obwinionej, przy uwzględnieniu omówionych wyżej kryteriów, są: ten sam przedmiot ochrony i czynności wykonawczej, ten sam zamiar, zbliżone, a w części tożsame miejsce i czas zachowania, a wreszcie tożsamość obwinionej i ewentualnych podmiotów pokrzywdzonych, tj. odbiorców badanego sprawozdania finansowego.

Mówiąc ściślej, w realiach niniejszej sprawy ów „czyn historyczny” polegał na tym, iż obwiniona, badając sprawozdanie finansowe Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w W. za 2010r., dopuściła się przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na wydaniu w dniu 6 czerwca 2011r. niewłaściwie sformułowanej opinii.

Tak więc, nie przesądzając winy obwinionej, dostrzec należało, iż postępowanie przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym dotknięte zostało w sposób bezpośredni opisaną wyżej wadą procesową, której nie dostrzegł w postępowaniu odwoławczym Sąd Okręgowy.

Mając na względzie przedstawione okoliczności, Sąd II instancji, na mocy art. 438 pkt 2 k.p.k. orzekł, jak w sentencji.

/-/ SSA Z.Gwizdak /-/ SSA M.Procek /-/ SSO del. M.Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR